

שירים ארג

פרשת ויגש | טבת תשפ"ג | גיליון מס' 144 | שנה ג'

שיר של יום

להשיג את המעלה של תורתך בתוך מעי'...

ראיתי השבוע בספר 'ללא שם', על הגאון הגדול רב"צ פלמן זצ"ל, דבר נפלא. המעשה שם היה על רב"צ בעודו בחר בשיבת פוניב'ז, כשהיה מלווה מידי פעם את מרן החזו"א זצ"ל בהליכתו הקבועה והידועה.

סבתא שלו, של ר' בן ציון, חלתה, והזקקה שיהיה מישהו לצידה. שידאג לה ויסדר את כל עניני התרופות וכדו', ובהיות ורב"צ היה חביב עליה מאד, בקשה ורצתה שדוקא הוא שיבא אליה, לסעדה ולתומכה.

ורב"צ, שנפשו חשקה בתורה, היה נבוך ולא ידע מה לעשות. ואז... באותה הליכה עם מרן זצ"ל, שטח את לבטיו לפניו, וחכיה למוצא פיו... להכרעתו...

[ובאמת, שלא נתברר מה בדיוק היו לבטיו, ומה הם צדדי הספק. אבל כפה"נ, עיקר הספק היה לפי היסוד הידוע, שבני ישיבה, בשנות בחרותם, בעודם עסוקים בבניית כל עתידם ועולמם הרוחני, פטורים אף ממצוות שאצל אחרים זהו סוג מצוה כזו שא"א לעשותה ע"י אחרים, שמבטלים תורה בשבילה.

וזכרוננו בבחרותי, שאחד החברים בישיבה, קיבל מהגאון הגדול ר"ח גריינמן זצ"ל, מכתב, שברבות הימים, הודפס ב'מכתבי התעוררות' שלו, שם מתבאר ג"כ יסוד זה, ויל"ע גם בדברי הגר"ז בהלכות תלמוד תורה, ואכה"מ].

החזו"א חקר ובירר את כל הפרטים. 'ואז, המשיך כברת דרך במשך כמה דקות בשתיקה. אח"כ פתח ואמר, תלך לבקרה תשהה לצידה כרצונה!! ודע לך שאתה לא מקיים כאן רק מצוות חסד וביקור חולים אלא גם מצוות תלמוד תורה'.

התמיהה עמדה בחלל. כיצד מקיימים בכך מצוות תלמוד תורה?

והחזו"א ביאר דבריו: 'אני יודע שאתה שקדן ועמל בתורה. מדוע אתה עמל בה? - כדי לזכות לקנות את התורה, שהיא תהיה אצלך 'תורה דיליה', ולהשיג את המעלה של תורתך בתוך מעי'.

אבל באמת כיצד יתכן שלאדם יהיה חיבור עם התורה, הרי היא מציאות רוחנית מאין כמוה, והאדם הוא יצור גשמי, כיצד יכולים ללוש לעיסה אחת את הרוחניות הנוראה הזו עם האדם הגשמי? פלא.

התשובה, הכלל הוא 'אין התורה נדבקת אלא לנפש עדינה'. כדי לזכות שהתורה תידבק בך צריך לקנות 'עדינות הנפש', שהיא בית הקיבול שבו יכולים ללוש ולקבל את התורה, ודרכו זוכים להתחבר לתורה.

וכיצד רוכשים עדינות? על ידי חסד, על ידי ויתור, על ידי המידות הטובות למיניהם. כאשר האדם מוותר על הרצונות

שירי הפרשה

ועוד בבע"ט, 'מפני שאולתו קשורה בו צריך שתהא נפשו קשורה בנפשו של אביו לחנכו'. ומבואר יסוד גדול בחינוך, שהאופן לחנך 'נער', 'ש'אולת קשורה בו', כמש"כ 'אולת קשורה בלב נער', זהו רק ע"י מי ש'נפשו קשורה בנפשו', כמו אביו וכדו', ולא סתם ע"י מחנך, שלא נקשר ללבו של הנער. ודוק.

ולא יכל יוסף להתאפק

תמיד הבנתי שה'ולא יכל יוסף להתאפק' היינו שכבר לא יכל להתאפק מלהתגלות אל אחיו. אמנם, ברש"י כתב באו"א, שלא יכל לסבול שהמצרים יהיו בשעה שהוא מתגלה לאחיו. [וההבדל בין ב' הפירושים, דלפירוש הא' 'לכל הניצבים עליו' היינו אחיו. ולפירוש רש"י היינו המצרים. ודו"ק].

העוד אבי חי

'אני יוסף העוד אבי חי'. והתמיהה ברורה. וידועים בזה דברי הבית הלוי. בבאיור דברי המדרש, 'אוי לנו מיום הדין אוי לנו מיום התוכחה, יוסף קטנן של שבטים לא יכלו אחיו לעמוד בתוכחתו. לעת"ל שהקב"ה יוכיח כואו"א לפי מה שהוא על אחת כו"כ'. [ובגוף דבריו, מכבר הוקשה לי, למה זה נקרא סתירה מיניה וביה, על האחים, והלא יתכן שפעם חשבו כך, וכעת חזרו בהם וחושבים

אחרת. וכי אם פעם אחת עשה אדם מעשה מסויים, מעתה הוא כבר נתבע 'לשיטתו' מהמעשה ההוא, ולא יכול לשנות את דעתו ומחשבתו. והעירו, דכיון שפעם הם אחזו כך, שאם מגיע ליוסף עליו לשאת בעונש גם אם יש מזה צער ליעקב. מעתה, גם אם כעת הם חושבים אחרת, ודאי שהם לא יכולים לבא ליוסף, למלך מצרים, ולתבוע ממנו לנהוג כפי שהם מבינים כעת. דהוא יכול לסבור כפי שהם סברו בעבר, שאם מגיע' לא מתחשבים ביעקב. ודוק וצ"ע].

ובאו"א שמעתי לבאר [משמיה דהגאון ר' יחזקאל מלר שליט"א] נפלא מאד, דהשאלה 'העוד אבי חי', לא היתה על חיותו הפיזית של יעקב, דזה ברור שהוא אכן חי, כי המבואר מכל הדו"ד עם יהודה. רק עיקר השאלה היתה האם הוא 'חי' את

מהו העניין ב'חלומות יוסף' - והאם שבו אחי יוסף בתשובה על מכירתו

בגוף הפרשה של 'יוסף ואחיו', ידועים הדברים, מהרמב"ן פמ"ב פ"ט, שיוסף לא התוודע מיד אל אחיו, כי חכיה שהחלומות יתקיימו. ובאמת צ"ב, מהי המעלה והמשמעות המיוחדת של קיום חלומות אלו. [דודאי שיש בזה יסודות רבים, בבנין צורתו של הכלל ישראל]. וצ"ע. שו"ר לדברי השל"ה הקדוש בפרשת 'וישב מקץ ויגש', שהאריך בכ"ז טובא, בענין משיח בן יוסף שצריך לקדום למשיח בן דוד, עיי"ש בכל אריכות דבריו.

ועוד ידוע, כפי שאכן נראה בפסוקים, שיוסף התנכר לאחיו ע"מ לגרום להם לשוב בתשובה על חטא מכירתו. [אמנם עיין ברמב"ן שם באו"א]. וצ"ע, האם אכן שבו בתשובה על המכירה. ודו"ק ברש"י עה"פ 'אל תרגזו בדרך'.

ועיין בפרשת מקץ שהתחרטו ע"כ ש'ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו'. ומשמע שעל עצם המכירה עדיין לא התחרטו אז. ורק הבינו שיש כאן תביעה, על כך, שאעפ"י שצדקו בעצם המכירה, היו צריכים לנהוג לפניו משהו"ד, ולרחם עליו, בהתחננו אליהם.

וממה ש'הרוגי מלכות' הוו על חטא המכירה, אין ראיה שלא שבו בתשובה מצד עצמם, די"ל כדברי הרבנו בחיי שלא מצינו שיוסף מחל להם בפירוש. ודו"ק.

דברי הבעל הטורים בקרא ד'ונפשו קשורה בנפשו'

'ונפשו קשורה בנפשו'. ובבעל הטורים כתב, ד'קשורה' בגימטריא תורה. והוא נפלא, דהאופן לקשר נפשות זהו רק ע"י תורה. דגופים אפשר לקשר באופן טכני, אבל נפשות היאך אפשר לקשר ולחבר. וזהו שמלמדנו הבעה"ט, שע"י שלמד תורה מפיו, נתקשרו הנפשות. דע"י לימוד תורה מתחברים הנפשות.

שלו למען זוגתו, בני ביתו, או למען הזולת הוא זוכה לעיבוד העדינות בנפשו, ומכוחה הוא זו כה שהתורה תידבק בו'.

אלו הדברים החוצבים שאמר החזו"א באותם רגעים. לשעה ולדורות הוסיף ואמר, אינך צריך לסגור את הגמ' כדי לחפש היכן לעשות חסד. לא, אבל כאשר מזדמן לך המצב הזה שאינו יכול להיעשות ע"י אחרים, עשיית חסד זו, עם היותו על הרצונות שלך, זו השעה שאתה יוצר לך בנפש קניין של עדינות. ברגעים הארוכים שאתה שווה לידה, בתרופות שאתה נותן לה ועוד, אתה עושה פעולה של תורה וחיבור עם קדושת התורה'.

עד כאן הדברים הנפלאים. אשר מתאימים מאד ללשונו הזהב של החזו"א, כפי שאנו מכירים מאיגרותיו.

וודאי שיש מה ללמוד ולפלפל בהם ומהם. אבל מה שאני רוצה להבליט ולהדגיש כעת. זהו את השאלה הזו, שמעומס העבודה, אנחנו אולי שוכחים לשאול ולשנן אותה לעצמנו מידי פעם. 'למה אנחנו לומדים תורה?' 'למה אנחנו עמלים בתורה?'

והתשובה!! התשובה הבהירה והיסודית של מרן החזו"א -

'כדי לזכות לקנות את התורה, שהיא תהיה אצלך תורה דיליה', ולהשיג את המעלה של תורתך בתוך מעי'.

החזו"א לא אמר, 'מה זאת אומרת למה לומדים? כדי לדעת את התורה ולהיות תלמיד חכם'. לא, את זה החזו"א לא אמר.

אם זו היתה התשובה הרי שללכת לסבתא זה מפריע ומעכב מטרה זו.

התשובה היא, כדי להיפך להיות 'חפצא של תורה', דבוק בתורה ובנותן התורה, 'נלוש יחד עם התורה'. 'תורתך בתוך מעי'...

וכשכך היא הגישה. יש אין ספור אף נפק"מ מעשיות... דוגמת הנפק"מ המעשית שבסיפור הנ"ל...

וצריך להיזהר ולשים לב, שגם כשאנחנו מפסיקים מללמוד לצורך מצוה שא"א לעשותה ע"י אחרים. ישנם ב' גישות. הא' היא, משום 'שיש דין' של 'מצוה שא"א לעשותה ע"י אחרים' שצריך לבטל תורה בשבילה. ושיש דין של 'גדול תלמוד שמביא לידי מעשה' וכו' וכו'. ובאופן זה, הכל עלול להיפך לקיום טכני בעלמא.

וישנה את הגישה שאמר החזו"א - שאנו עוסקים ב'לישת עצמנו יחד עם התורה'. ב'הכנסת התורה לתוך המעיים', והאופן לזה זהו ע"י ביטול העצמיות שלנו, ע"י קיום מצוות התורה כמו שצריך...

ומה מתאימים הדברים כעת, אחר חנוכה. שלתפוס גם את התורה, כמשהו טכני בעלמא שצריך ללמוד לדעת ולקיים, מנותק מנותן התורה, מנותק מלראות זאת כדבר רוחני עצום שאמור להיבלל בתוכנו והופכנו ל'אדם התורה', ל'תורתך בתוך מעי', ל'תורה דיליה'. זוהי בעצם תפיסת יון, תפיסת דעת של יון. שעם החכמה שבתורה לא היתה להם בעיה, וכל הבעיה היתה עם ה'חלק באלוקי ישראל' שיש בה. [ולכן התנגדותם בעיקר לתורה שבע"פ, כידוע, שבה, האדם נעשה 'קלף' לתורה, ויש חיבור בין האדם הלומד לתורה].

וראווי הוא א"כ החיזוק וההתעוררות בדבר זה, בימים אלו, שבהם מתבטא ומודגש הנצחון על יון ותפיסת עולמם. ה' יעזרנו בזה.

החיים של 'בעלי החכמה'. שהרי 'חיי בעלי החכמה בלי תורה כמיתה הם חשובים', וכיון שיוסף, תלמידו של יעקב, נלקח ממנו. הרי חיי כמיתה הם חשובים. [שזוהי הסיבה שכשלתמיד גולה, מגלים רבו עמו. כמבואר ברמב"ם].

ובאמת מבואר בפסוקים, שכל אותם שנים יעקב אבינו באמת לא היה 'חי'. שרק כשהוא שמע שיוסף חי, ועודנו בצדקו, [כשראה את העגלות שיוסף שלח]. 'ותחי רוח יעקב אביהם'. דעד אז, אכן היה בבחינת 'לא חי'. ועל החיות הזו שאל יוסף 'העוד אבי חי'. ובאמת לא כתוב שאחיו ענו לו שהוא חי. ודוק.

'אשר מכתם אותי מצרימה'

'אני יוסף אחיכם אשר מכתם אתי מצרימה' (מ"ה ד'). וב'נתיבות שלום' העיר, לשם מה אמר להם את ה'אשר מכתם אותי מצרימה', והלא ודאי שאם הוא יוסף, היינו יוסף שמכרוהו. [ומונח בזכרוננו, שזה היה חלק מהסימנים שיוסף מסר להם על זהותו, שהרי האחים השביעו שאף אחד לא יגלה את דבר המכירה, ואם יוסף גילה להם זאת, בהכרח שהוא יוסף, שודאי ידע מזה].

וביאר בזה, שרצה לומר להם, שהוא נשאר באותה ה'דרגה' וההרגשה שהיתה לו אז, בשעת המכירה. וכמו שאז, היה שפל בעיני עצמו, שהרי מכרוהו, כמו"כ עכשיו, אפי' שהוא מלך על כל ארץ מצרים, הוא נשאר בהרגשתו 'אותו יוסף' 'שמכתם אותי', שאינו גאה בעיני עצמו כלל ועיקר. וע"ע מה שהאריך בזה.

ועד"ז יש לבאר, מה שאומר להם יוסף לומר ליעקב, 'שמני אלוקים לאדון לכל מצרים'. וראיתי למי שהעיר, מהי הגדולה הזו, ואטו יעקב אבינו מעריך את עושר וכבוד העוה"ז שיוסף מתפאר בעיניו בענינים אלו. וביאר ע"ד הנ"ל, שהדגש בדברי יוסף הוא ה'שמני אלוקים'. היינו, שדרך אנשים שמגיעים לגדולה, שתולים הגדולה בעצמם, ש'הם' הגיעו למעמדם ודרגתם. ואילו יוסף, בא לומר ליעקב, שעל אף שעלה לגדולה, לא איבד את היראת שמים שלו, והוא חי בהרגשה כזו, שכל הגדולה שלו אינה אלא מהקב"ה, ו'האלוקים' הוא שהביאו לכל זאת.

[אמנם, כשהאחים מודיעים זאת ליעקב בפועל, הם לא מוסרים לו כדברי יוסף, אלא רק אומרים לו, 'עוד יוסף חי, וכי הוא מושל בכל ארץ מצרים'. והאמת, שיל"ע בזה גם בדברי יוסף עצמו, שאח"כ אומר להם עוד, 'הגדתם לאבי את כל כבודי במצרים'. וצ"ע].

'כי למחיה שלחני אלוקים לפניכם' 'ועתה אל תעצבו וכו' כי למחיה שלחני אלוקים לפניכם' (מ"ה ה') 'וישלחני אלוקים לפניכם לשום לכם שארית בארץ ולהחיות

לפניכם לפליטה גדולה'. (שם ז').

והיינו, ש'מלכות יוסף' היא הקדמה ל'צורך הכלל ישראלי'. 'לפניכם'. וכידוע, שמשיח בן יוסף בא קודם למשיח בן דוד, ממלכות יהודה.

ויתכן שזהו מה שמדגיש להם כאן, שאין סתירה בין מה שהם חשובו, שהמלכות שייכת ליהודה, וע"כ יוסף היה חייב מיתה, לשיטתם. דבאמת המלכות של יוסף, היא רק 'לפניכם', 'הקדמה' למלכות יהודה. [ועיין בכ"ז, גם בדברי השל"ה שציינו בריש הפרשה].

ולגופה של 'פרשה', היא הערה נפלאה, שברגע שיוסף מתודע לאחיו, הוא לא מדגיש להם כלל, מ'קיום החלומות', כאומר 'תראו שחלומותי התקיימו'. אלא רק 'כי למחיה שלחני אלוקים לפניכם' וגו'.

'כי פי המדבר אליכם'

'כי פי המדבר אליכם' (מ"ה י"ב). 'בלשון הקודש'. צ"ב הסימן בזה, דשמה יש עוד מצרים שיודעים בלשון הקודש. ומהגרא"נ פרנקל שליט"א שמעתי בזה, שעיקר הסימן הוא 'פי המדבר אליכם, שפיו נשאר בקדושתו, שלא טימא את פיו במשך כל השנים, ונשאר פה קדוש, ולשונו נשארה קדושה, ועי"ז יכלו האחים לזהות שזהו 'פה קדוש' של יוסף.

ובאו"א י"ל, עפ"י מה שיש להעיר עוד למה לא זיהו אותו לפי טביעות קלא. ומבארים, שהטביעות קול היא רק כשמדברים באותה שפה, אבל בשפה אחרת הקול נשמע אחרת. ומעתה, ברגע שיוסף דיבר עמם בלשון הקודש, בשפה הרגילה שהכירו אותו, מעתה כבר יש להם טביעות קלא, ועי"ז הכירו אותו.

הסימן מעגלה ערופה

ידוע המעשה עם הגר"א, שהגיע פעם מאן דהו ואמר שהוא בעלה של עגונה אחת, ומסר הרבה סימנים מעניני הבית להוכיח שאכן הוא הבעל האמיתי. וכשהגיעו הדברים להגר"א, אמר שיבדקו אם הוא יודע היכן מקומו בבית הכנסת. ושם, באמת לא ידע האיש את מקומו של הבעל האמיתי, ונתגלה השקר שלו.

וביאר בזה הגר"א, דאם הוא בא לרמות, ובירר אצל הבעל את כל עניני הבית, ולטמא את אשת חבירו לא יעלה על דעתו לשאול עניני קדושה כלל.

והגרש"ד פינקוס זצ"ל, בתפארת תורה, כתב שיש למצא מקור לדברי הגר"א, מהאמור כאן, שיעקב לא האמין שזהו אכן יוסף, עד שמסר לו סימן מ'דבר שבקדושה', מהסוגי' שהיה עוסק עמו קודם הפרידה. דמשאר 'הסימנים' שהיו שזהו יוסף, אין עדיין ראיה, עד שיהא סימן מדבר שבקדושה.

'אויב דער רבוננו של עולם וויל נישט איז נישט - אם הקב"ה לא רוצה אז לא!

- הדברים הובאו גם בגיליון בשנה שעברה לרוב השיבותם
- וחביבותם הינם מובאים שוב -

בגוף הפרשה, ישנה הערה גדולה, למה לא הבינו השבטים מתוך כל הנתונים שהמלך העומד לפנייהם הוא יוסף. שהרי ישנם כ"כ הרבה תמיהות בכל סדר היחס שלו עמם והמאורעות הקורות אותם, שהרבה יותר פשוט לומר ע"כ תשובה אחת, ש'הוא יוסף'. ולמה לא העלו זאת על דעתם כלל.

ונהי ש'לא הכירוהו' מחמת החתימת זקן שישנה לו, סו"ס הלא במעט התבוננות בתוי פניו היו לבטח יכולים להכיר בו. והיאך לא שמו לב לכך.

וביותר יש להעיר לפי המתואר בחז"ל שהיו הרבה סימנים להבין על ידם שהוא יוסף, כגון מה שידע את סדר תולדותם, וכפי שמביא רש"י שהם אכן התפלאו ע"כ. וכגון מה שמנשה, השליח של יוסף, ידע את זה שהם מכרו את אחיהם. על אף שהם השביעו והחרימו את כל מי שיגלה את דבר המכירה. והרבה יותר פשוט ומסתבר לענות על כל התמיהות בתשובה אחת ברורה, והיאך זה נסתר מעיניהם.

ועוד התעוררתי בדבר מה שיוסף אומר להם 'בזאת יאמנו דברים' 'בבוא אחיכם הקטן הנה'. ולכאן אין לזה שום מובן, שהרי הם אומרים ליוסף שהם באו לחפש את אחיהם האובד והם מוכנים להרוג או להיהרג ע"כ, ויוסף משיב להם ע"ז, 'הוא אשר אמרתי מרגלים אתם'. והיאך 'בבא אחיהם הקטן הנה', יש תשובה לכך שהם לא מרגלים, והרי עדיין נשאר הטענה על מה שבאים 'להרוג' או להיהרג.

ובעלי המוסר אומרים בזה, שמכאן, 'שמה שהאדם לא רוצה לראות הוא אינו רואה'. וכיון שהאחים לא רצו להאמין שיוסף אכן נהיה מלך, הם לא ראו זאת. וצ"ע.

ונראה, דאחר כל מה שמסתמא אומרים ומנסים לומר, יש כאן תשובה אחת פשוטה בתכלית, אבל אמיתית מאד. שלרוב פשיטותה צריך לחזור עליה כל הזמן ולהשתדל כמה שיותר להפנימה ולחיות על פיה.

שבאמת הלא כל השתלשלות העניינים היתה בשביל קיום 'הגזירה' של הקב"ה, שיתקיימו חלומות יוסף. וחלק מ'הגזירה' זהו שהקיום של החלום הראשון יהיה באופן שהאחים לא ידעו שהוא יוסף, וכמבואר בחלום שהם משתחיים 'לאלומתי', שלא כתוב 'לי', כמו בחלום השני, ששם נראה שידעו שהם משתחיים ליוסף, אלא שהם משתחיים לאלומתו של יוסף, באופן שזה לא ברור להם שהם משתחיים ליוסף. ובאמת זהו מפלאי מפלאות אלוקים, למה כך הוא רצה וסיבב, אבל זהו היה רצונו ית'.

וכיון שזהו רצונו ית' - כשהקב"ה כך רוצה, לא יעזור כלום, ואפי' שבדרך הטבע היו עיניהם צריכות לראות הפשיטות הזו

שזהו יוסף, אם הקב"ה מסמא את העיניים לא יראו כלום... [והוא ע"ד מה שאומר הרמב"ן בפרשת וישב, ללמדנו ש'הגזירה אמת והחריצות שקר'...] [וראיתי השנה, תשפ"ב, שכ"כ גם מרן הגר"ק (שליט"א) זצ"ל בטעמא דקרא, יעוי"ש].

ושוב ראיתי לספר 'הרופא לשבורי לב', להגר"ה זקס זצ"ל, שעמד על ההערה הזו, (וכן על הקושיא מבנימין, היאך זה פותר את החשש של 'מרגלים אתם'). והאריך לבאר כן, שמצד הטבע אכן הרבה יותר פשוט היה להם להבין ש'הוא יוסף', אלא שכשהקב"ה מסתיר את העיניים מלראות לא רואים. והוא ע"ד 'חושך העוה"ז', שהקב"ה ברא את עולמו באופן כזה שהוא 'מסתיר' את האמת. ונהי שעבודת האדם בעולמו היא אכן לנסות ככל שידו מגעת לסלק את החושך ולראות את האמת, סו"ס כך ברא הקב"ה את העולם שהאמת נסתרת. וע"י אופן זה בא העולם לתיקונו.

ושם, זה מה שרצה הקב"ה שהאמת תהא נסתרת מעיניהם, וע"כ לא יעזור כלום, והם לא יראו את מה שכ"כ פשוט, לכאן, לראות. ועיי"ש עוד באורך.

וכשחשבתי ע"ז, נזכרתי במה שהובא בקונטרס 'איש אשר רוח בו', על מורנו הגר"י הלוי לנדא זצ"ל, שבתקופה האחרונה לחייו, כשנתבשר שהטיפול המכריע, שכל הסגל הרפואי תלה בו את התקוה האחרונה, לא הועיל, קיבל את הדברים באמונה חזקה. והיה מרבה באותה תקופה לספר סיפור חסידי, שפעם נכנס אדם שנראה כמקבץ נדבות אל האדמו"ר רבי יהושע מבעלז זיע"א, והרבי קיבלו בכבוד רב, ואח"כ יצא ללוותו שלא כהרגלו. ובנו המהרי"ד זיע"א שהיה ילד כבן עשר התפלא שאביו מכבד יהודי פשוט זה, ושאל על כך את אביו.

ואמר לו אביו: 'יהודי זה יכול להיות הרב של עיר גדולה כלובלין! ואם תשאל, 'אז למה באמת הוא לא הרב של לובלין?' התשובה היא, 'אויב דער רבוננו של עולם וויל נישט איז נישט' - אם הקב"ה לא רוצה אז לא! ואם תשאל שלפחות יהיה רב בעיירה קטנה, התשובה היא 'אם בורא עולם לא רוצה הדבר אינו קורה'.

הוא סיפר זאת אחרי שקיבל טיפול שלא רבים מקבלים, והטיפול הזה הקשה כ"כ לא הועיל כלום, ואז הוא סיפר את הסיפור הזה, וכשחזר על המילים 'אם הקב"ה לא רוצה אז לא' כולו קרן מאושר...

אחותו שתבלחט"א סיפרה שאמר לה, 'בטח סיפרתי לך את זה כמה פעמים, אבל אני מספר גם בשביל עצמי, וצריך לחזור על זה הרבה פעמים

פנינים קצרים מעניני חג החנוכה 'שנוסף בנו' בס"ד

חומות מגדלי

ב'מעוז צור', 'פרצו חומות מגדלי'. ובפשוטו היינו הי"ג פרצות שפרצו בהיכל. וצ"ב מהו התואר כאן 'מגדלי', ולמה המקדש והעזרות נקראים מגדלי.

והר"ש בודנשטיין שליט"א, רצה לומר ע"ד דרוש, שהפרצו חומות מגדלי היינו שפרצו, ועכ"פ רצו וניסו, לפרוץ ולחלל את תורת התלמידי חכמים. שהרי 'אני חומה זו תורה', 'ושדי כמגדלות אלו התלמידי חכמים'. באופן ש'חומות מגדלי' מתפרש כתורת התלמידי חכמים. וזהו שיון רצו לבטל ולהתנגד לתורה שבע"פ, לתורה של התלמידי חכמים.

ויש להוסיף, שזהו הדגש כאן על התורה, שהיא 'כחומה', בהיות והתורה היא ששומרת ומבדילה בינינו להם ולהמונם. ואת ההבדלה הזו, את החומה הזו, רצו יון לבטל ולפרוץ.

אמנם בפשוטו הכונה ודאי היא על פרצות ההיכל. ומה שהמקדש נקרא כאן 'מגדלי', היינו כלשון הפסוק 'כמגדל דוד צוארך', וכידוע מחז"ל שצוארך היינו בית המקדש. הרי להדיא בפסוק, שביית המקדש נקרא מגדל. והביאור, ע"ד הפשט, שהוא כמגדל הגבוה ומתווה לכולם את הדרך. [וכלשון המצודות שם, 'כי לפי רוב הגובה היה נראה למרחוק, והיה סימן להם לדעת אנה יפנו']. ואת הענין הזה רצו יון לבטל, את זה שביית המקדש יהיה המגדל והמתווה דרך, היאך לחיות את החיים, סביב ועל פי החיבור שמים וארץ המתבטא בבית המקדש.

ובאו בניך

יש להבין למה התואר של כלל ישראל בישועת החנוכה הוא 'בנים'. 'ובאו בניך'. וגם בפסוק כתוב 'עוררתי בניך ציון על בניך יון'.

וע"ד הפשט י"ל, שהתואר בנים מתייחס לבעלי התורה. כמו שאומר רש"י בחומש עה"פ 'בנים אתם לה' אלוקים'. עיי"ש. וכדאיאת במשנה באבות, חביבין ישראל שנקראו בנים למקום, חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה. וכמו שכתוב 'ורב שלום בניך', דהיינו הבוגיך, התלמידי חכמים.

ובחנוכה, שחזרה הארת המנורה ותיקוניה, מענין תורה שבע"פ. [כדאיאת ברמח"ל בדרך ה'], שפיר מתוארים בעלי התורה, 'באו בניך'. וכן שהמעלה של ישראל כבנים היא שעומדת כנגד יון. שרצו לבטל מעלה זו.

האופן להתחזק כנגד נתרשלו בעבודה - עבודה פנימית

בדברי הב"ח הידועים, שהגזירה בחנוכה היתה על כך שנתרשלו בעבודה. וכנגד זה, באו והעמידו את ימי החנוכה, לימי עבודה שבלב. מבואר דבר פשוט וברור, שהאופן להתחזק לא להיות 'מתרשלים בעבודה', זהו ע"י עבודה פנימית.

שכאשר מתחזקים והדברים חזקים בפנימיות, ה'עבודה המעשית' החיצונית, ממילא נעשית בחזק ושלם בריפיון. ולדוגמא, הרי ידוע שהקור של הב"ח 'לנתרשלו בעבודה' שהיה בזמן ההוא, זהו המבואר בסוף סוכה, לגבי משמרת בלגה, שהיתה בזמן ההוא של החשמונאים, שהיתה שוהה מלבא לעבודה. ששוהה מלבא, זהו עבודה ברשלנות, בריפיון.

ומי ששוהה מלבא, לתפילה או ללימוד. אופן העבודה להתחזק בזה, זהו לחזק את ה'פנימיות' של הדברים, שהפנימיות של ענין התפילה והתורה יהיה חזק ובהיר אצלו, מעלת הדברים, ואז ממילא העבודה המעשית תהיה בחזק ולא בריפיון. ה' יעזרונו בזה.

שירי ההלכה

הערות בסי' ש"ב - הלכות מלבן

ב.

סעיף ב', 'הלוקט יבלות שעל גבי הבגדים, כגון אלו היבלות שבכלי הצמר הנשארים בהם מן האריגה חייב משום מכה בפטיש. והוא שיקפיד עליהם אבל אם הסירם דרך עסק פטור'.

ופירוש יבלות היינו כמו שפירש המ"ב מלשון גבושית, שהם כל מיני דברים בבגד שצריך להסירם כדי לגמור את הבגד ויש בזה איסור מכה בפטיש. שהאיסור בזה הוא 'כל שעושה דבר שעל ידי זה נגמר המלאכה שכן דרך האומן להכות בפטיש על הכלי אחר שנגמרה להשוות עקמימותה'.

אלא שנאמר בזה פטור שכאשר עושה זאת דרך עסק בעלמא ולא לשם כונה ליפות הבגד, אין בזה איסור תורה. והמ"ב מביא מספר הזכרונות שאיסור דרבנן יש בזה.

ולגבי תויות שעל הבגד, שבלי הסרתם א"א ללבוש את הבגד. הביאו מהגרשז"א שאין בזה איסור מכה בפטיש, כי הביח"ר שם אותם אחר שהבגד כבר גמור. ומאידך בחו"ש בסו"פ ל"ד כתוב שאם א"א ללבוש את הבגד בלי זה, יש בזה איסור. [ויש לדון בכל כה"ג גם משום קורע, וכל מקרה לגופו, ואכה"מ].

ג.

המ"ב מביא 'כתוב בהלכות גדולות, ישב לו זרע פשתן או תבשיל על כסותו מותר לקלפו' והמ"ב אומר, כפי שמציין בשעה"צ שביאר זאת בביאור הלכה, שזהו כמו טל ואבק, שהדין הוא שאם הבגד חדש ושחור והוא מקפיד עליו אסור. וכל ההיתר הוא רק כשאינו מקפיד.

ואין להוכיח מדבריו מה שהסתפקנו לעיל לגבי טישו דבוק, דכאן לכאוף הלכלוך הוא ג"כ רק חיצוני

א.

ברמ"א בסוף סעיף א', אחרי שאמר שאסור להסיר האבק מן הבגד, 'אבל מותר להסיר הנוצות מן הבגד בשבת'. ובמ"ב ביאר, 'שאין זה דומה לליבון שאין הנוצות תחובין בתוכו כמו המים והעפר אלא עומדין מלמעלה, ולכן מותר אפי' בחדש ומקפיד עליו'.

ומצוי הדבר גם לגבי פירווי חלה וכדו' שנופלים על הבגדים, ואפי' בסודרין כאלו שהם נדבקים אל הבגד, כתב בחוט שני שהדבר מותר, דלא מקרי שהם בלועים בו, והרי הם כמו נוצות.

הסתפקתי בעבר, באופן של טישו רטוב שכידוע באופן זה הטישו מתפורר וחלקים ממנו נשארים דבוקים בבגד, שבאופנים מסויימים הדבקות היא ממש חזקה בבגד, האם זה ג"כ כמו נוצות, או שכל כה"ג יש איזה איחוד בין הבגד ללכלוך וזה אסור. ויל"ע.

ואין להוכיח ממה שדנו פוס"ז לגבי מלבן במפות ניילון וכדו', והתם ודאי הליכלוך רק דבוק היטב בניילון ולא בלוע בתוכו, שהרי ניילון לא בולע. הנתם, הצד לאסור הוא ע"י שפשוף במים, ובזה, כפי שהארכנו במקו"א ואכה"מ, י"ל שהשיפשוף במים נידון ומתייחס כניקיון כל 'הבגד' או המפה וכדו', אף שהליכלוך לא בולע. וזהו איסור מלבן, אבל כשהניקיון הוא רק בהסרת הליכלוך, בזה י"ל שהסרת ליכלוך לא בלוע לא מוגדרת כניקיון הבגד אלא רק כהסרת הליכלוך, וזה ל"ה מלאכת מלבן, ובכל גונא אין בזה משום איסור מלבן, אף אם הוא דבוק היטב לבגד. [וע"ע מה שהארכנו בזה בדברנו למלאכת מלבן, ודו"ק היטב].

הדברים נכתבו לעורר לב המעיינים בלבד